

- Продовжити тісну співпрацю з колегами дитячих кардіоцентрів у Забже та Варшаві (Польща) з метою покращення та вдосконалення методів діагностики вроджених вад серця (ВВС), впровадження найсучасніших методів їх лікування в лікувальних установах України.
- Проведення спільно з Асоціацією серцево-судинних хірургів України у рамках програми “Зупинити епідемію серцево-судинних захворювань в Україні” організаційно-методичної та консультативної роботи в регіонах щодо удосконалення діагностики ВВС у пре- та постнатальному періодах.
- Розробити та розпочати державну програму “Фетальні інтервенції при вроджених вадах серця”.
- Подальше впроваджувати новітні методи ендovasкулярного лікування аномалій розвитку серцево-судинної системи.
- Формувати позитивну мотивацію у лікарів-педіатрів, лікарів сімейної медицини, неонатологів щодо своєчасної діагностики захворювань серцево-судинної системи у дітей.
- Підтримувати розвиток державної програми щодо трансплантації серця дітям.
- Надати можливість та сприяти стажуванню дитячих кардіологів з регіонів у провідних кардіоцентрах України.
- Збільшити роль кардіологів у етапному лікуванні дітей з одношлуночковим серцем.

XIII З’ЇЗД ОНКОЛОГІВ ТА РАДІОЛОГІВ УКРАЇНИ (Київ, 26-28 травня 2016 р.)

У роботі з’їзду взяли участь головні позаштатні спеціалісти МОЗ України, ректори та завідувачі кафедр онкології вищих навчальних медичних закладів та закладів післядипломної освіти України, головні позаштатні спеціалісти обласних/міських управлінь охорони здоров’я, головні лікарі спеціалізованих лікувально-профілактичних закладів, фахівці-онкологи з усіх регіонів України, а також онкологи з Греції, Італії, Німеччини, Південної Кореї, Польщі, Турції, Франції, Швеції, Японії.

Наукова програма містила в собі актуальні проблеми сучасної фундаментальної та клінічної онкології:

- Епідеміологія злоякісних новоутворень, організація протиракової боротьби та скринінгу
- Перспективи, проблеми освіти в онкології
- Фундаментальні аспекти сучасної онкології
- Оптиміальні принципи морфологічної діагностики
- Променева діагностика, променева терапія, ядерна медицина
- Хіміотерапія солідних пухлин
- Актуальні питання анестезії та анальгезії в онкології
- Онкопатологія центральної нервової системи
- Злоякісні новоутворення голови, шиї та лор-органів
- Торакальна онкологія
- Діагностика, лікування та профілактика раку грудної залози
- Абдомінальна онкологія: злоякісні пухлини шлунка; підшлункової залози та печінки; онкопроктологія
- Онкоортопедія
- Онкодерматологія

- Онкоурологія
- Онкогінекологія
- Онкогематологія
- Злоякісні новоутворення у дітей
- Паліативна допомога
- Реабілітація та проблеми якості життя онкологічних хворих

Крім насиченої науково-практичної програми на з’їзді відбулася подія, що має велике значення для вітчизняної онкологічної спільноти: було створено Всеукраїнську громадську організацію “Національна асоціація онкологів України”, обговорено проект її статуту та обрано Правління Асоціації. Головою Національної асоціації онкологів України одноставно обрано ректора Донецького медичного університету ім. Максима Горького МОЗ України члена-кореспондента НАМН України Ю. В. Думанського, а його заступником — директором Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р. Є. Кавецького НАН України академіка НАН України В. Ф. Чехуна.

Резолюція XIII з’їзду онкологів та радіологів України

Злоякісні новоутворення разом із хворобами серцево-судинної системи визначають рівень здоров’я нації, оскільки рак є однією з основних причин смертності та інвалідизації населення, зокрема осіб репродуктивного і працездатного віку. Незважаючи на те що заходи протиракової боротьби характеризуються низкою відчутних успіхів, медико-біологічне значення проблеми не зменшується — захворюваність на рак зростає, що скорочує тривалість життя всієї популяції України на 3-3,5 роки. Соціально-економічне значення проблеми визна-

чається тим, що близько половини захворілих припадає на осіб працездатного віку.

Про масштаб явища свідчить той факт, що щорічно в Україні на рак занедужують понад 173 тис. осіб (48,8 % люди працездатного віку). Поширеність злоякісних новоутворень відносно до всього населення в Україні становить 1,78, приріст за період 2001-2016 рр. — 14,7 %. У структурі захворюваності чоловічого населення в Україні за 2015 р. провідні 5 місць посіли: злоякісні новоутворення трахеї, бронхів та легень — 16,2 %, коло ректальний рак — 12,4 %, злоякісні новоутворення шкіри — 10,4 %, передміхурової залози — 10,2 %, шлунка — 7,5 %. У жінок перші 5 місць зайняли: рак грудної залози (20,1 %), шкіри (13,1 %), коло ректальний рак (11,5 %), злоякісні новоутворення тіла (9,2 %) та шийки матки (5,9 %).

Важливою проблемою залишається рання діагностика новоутворень. На сьогодні кількість хворих, які виліковуються, становить близько 50 %, що значною мірою зумовлено вкрай низьким відсотком виявлення пухлин на доклінічних стадіях. Кількість злоякісних новоутворень усіх локалізацій, виявлених на ранніх стадіях (I-II стадії), в Україні у 2015 р. становила 53,7 %.

Україна належить до країн, де рівень онкологічної смертності є надзвичайно високим. У нашій державі серед причин смерті злоякісні новоутворення займають 2-ге місце (після захворювань системи кровообігу). Онкологічна смертність працездатного населення формує чверть загального показника (у чоловіків — це третина усіх смертей, з трьох-чотирьохкратною вищою ймовірністю померти, аніж у жінок усіх вікових груп — від 16 до 60 років). За уточненими даними, кількість померлих у 2015 р. становила 67 590 осіб, смертність — 158,1 на 100 тис. населення. При дослідженні вікової структури смертності відзначено 40 % померлих чоловіків і 20 % жінок у працездатному віці, що негативно впливає на трудовий та демографічний потенціал популяції України.

Найбільш поширеним інтегральним показником оцінки ефективності медичної допомоги хворим онкологічного профілю у розвинутих країнах вважається 5-річна виживаність. У цілому, в Україні на кінець 2015 р. більше половини контингенту онкологічних хворих (60,8 % усі локалізації) — перебували на обліку протягом 5 років і більше з моменту встановлення діагнозу. Відносний показник 5-річної виживаності у чоловіків становить 31,8 %, у жінок — 49,9 %, що у 1,5-2 рази менше, ніж у країнах Євросоюзу та США.

Визначальним є те, що в Україні наявний дефіцит ліжок для лікування онкологічних хворих, який у 2014 р. становив 38,7 % при потребі 123,3

на 1 тис. захворілих. Внаслідок дефіциту ліжкового фонду в онкологічній мережі до 40 % пацієнтів зі злоякісними новоутвореннями лікуються у загальнолікувальних закладах, у яких 5-річна виживаність становить 58,4 % (на відміну від спеціалізованих онкологічних закладів, де цей показник сягає 71,1 %, тобто є на 12,7 % вищим).

Вищевикладений аналіз свідчить, що реформування служби онкологічної допомоги населенню України, як і інших галузей охорони здоров'я, зумовлено необхідністю переходу до світових стандартів при обмеженості фінансових і низького рівня матеріально-технічних ресурсів.

За останніх 15 років жодна національна програма боротьби зі злоякісними захворюваннями не була виконана, в основному з причини недофінансування. На сьогодні онкологічна галузь має бути пріоритетним напрямом медичної допомоги для МОЗ України.

Для збереження та зміцнення здоров'я населення, поліпшення онкоепідеміологічної ситуації в країні необхідно виконати загальнодержавні заходи щодо реформування правової, економічної, медичної складових онкологічної галузі для забезпечення конституційного права онкологічного хворого на отримання ефективного, адекватного спеціального лікування, створити відповідну законодавчу базу та програму реалізації національної концепції боротьби зі злоякісними новоутвореннями, відсутність якої унеможливить єдине застосування і виконання стандартів діагностики та лікування пацієнтів з онкологічною патологією.

Конститутивною в онкологічній програмі має бути профілактична спрямованість боротьби з раком, це дасть змогу у найближчому майбутньому знизити захворюваність на 50 %. Ключовим у профілактиці має бути впровадження програми здорового способу життя, поліпшення поінформованості населення з питань онкології із залученням засобів масової інформації, підвищення рівня доступності медичної допомоги хворим зі злоякісними новоутвореннями, забезпечення соціальних умов для продовження тривалості та підвищення якості життя онкологічних хворих. У країні повинні бути створені центри реабілітації, розширена та вдосконалена мережа закладів хоспісної та паліативної допомоги як запорука належного медичного догляду.

Нині важливими є нові напрями у пошуку фінансування онкологічної галузі та її тарифікації на основі державних нормативів і стандартів онкологічної допомоги.

Національним інститутом раку та іншими установами МОЗ, НАН і НАМН України здійснюється робота з розробки нових і вдосконалення теперішніх методів діагностики та лікування раку,

організації онкологічної допомоги, дослідження епідеміології раку. Внесено зміни до клінічних протоколів діагностики та лікування злоякісних новоутворень, які впроваджуються в усіх лікувально-профілактичних закладах України. На основі настанов і рекомендацій європейської медичної спільноти створена концепція Національної асоціації онкологів України, яка, безперечно, має бути незалежним громадським об'єднанням, що істотно сприятиме інтеграції онкологічної служби України в європейське та світове онкологічне товариство, дотриманню міжнародних принципів протиракової боротьби.

Завершується Загальнодержавна програма боротьби з онкологічними захворюваннями на період до 2016 р., затверджена Законом України від 23.12.2009 р. № 1794-VI. Основною проблемою у її виконанні є недофінансування.

В організації протиракової боротьби існує ще низка важливих проблем, від розв'язання яких залежить ефективність онкологічної допомоги населенню України.

1. Відсутність єдиних затверджених європейських клінічних протоколів з розмежуванням медичної послуги і допомоги, із затвердженням базового пакета медичних послуг, за який держава гарантуватиме оплату.
2. Незадовільний стан ранньої та своєчасної діагностики раку, що зумовлює високий рівень дорічної летальності онкологічних хворих, яка сягає 34,5 %.
3. Через низький рівень матеріально-технічного забезпечення онкологічних закладів та недостатню нормативно-правову базу повільно впроваджуються стандарти діагностики та лікування раку.
4. Існують значні недоліки в організації закупівлі за кошти Державного бюджету препаратів для лікування онкологічних хворих та подальшому їх розподілі в мережі онкологічних закладів, відсутність їх автономізації.
5. Понад 30 % онкологічних хворих лікуються в медичних закладах загального профілю, що знижує ефективність терапії та скорочує терміни життя пацієнтів.
6. Недостатнє фінансування наукових досліджень у галузі онкології.
7. Існують проблеми в організації викладання онкології в медичних університетах і закладах післядипломної освіти різних рівнів акредитації та терміну навчання спеціалістів за фахом "Онкологія", "Онкохірургія".
8. Недостатній рівень санітарно-просвітньої роботи з питань онкології та пропаганди здорового способу життя.

9. Відсутній достатній професійний та соціальний захист фахівців, які надають допомогу онкологічним хворим.

XIII З'їзд онкологів України постановляє:

I. Рекомендувати МОЗ України:

- забезпечити виконання Загальнодержавної програми боротьби з онкологічними захворюваннями на період до 2016 р. та сприяти виділенню коштів на її реалізацію;
- вирішити питання стосовно Постанови Кабінету Міністрів України від 1 березня 2014 р. № 65 "Про економію державних коштів та недопущення втрат бюджету" щодо надання можливості для планування нової Національної програми боротьби з онкологічними захворюваннями на період 2017-2021 рр. або продовження терміну чинної;
- подати розроблений новий проект концепції Національної програми боротьби з онкологічними захворюваннями на період 2017-2021 рр. на розгляд до Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я;
- затвердити статут Української громадської організації "Національна асоціація онкологів України" та створити на його основі Асоціацію;
- разом з новоствореною Національною асоціацією онкологів України привести у відповідність законодавчі акти стосовно реалізації статутних завдань Асоціації;
- розробити нові та удосконалити існуючі законодавчі акти і нормативно-правові документи щодо регламентації діяльності онкологічної служби України;
- забезпечити удосконалення матеріально-технічної бази онкологічних закладів України, їх оснащення сучасною апаратурою, обладнанням та препаратами для лікування онкологічних хворих;
- створити експертну групу (включаючи представників Асоціації) з контролю за організацією лікування онкологічних хворих у лікувальних закладах України з переорієнтацією діагностики та лікування тільки у спеціалізованих онкологічних закладах;
- завершити впровадження єдиного інформаційно-аналітичного простору протиракової боротьби шляхом впровадження новітньої електронної автоматизованої технології оцінки діяльності усіх онкологічних закладів;
- здійснювати контроль за виконанням та оновленням загальнодержавних стандартів діагностики та лікування онкологічних хворих;
- розробити та запровадити у навчальні плани медичних університетів та академій післядип-

ломної освіти з онкології питання надання невідкладної та паліативної медичної допомоги онкологічним хворим;

- вжити заходів щодо поліпшення стану викладання онкології у вищих медичних навчальних закладах та закладах післядипломної освіти;
- запровадити скринінгову програму раку шийки матки на популяційному рівні та сприяти впровадженню рутинного скринінгу колоректального раку і раку грудної залози;
- активізувати розвиток хоспісної та паліативної допомоги онкологічним хворим;
- розробити нормативно-правові документи, що регламентують міжвідомчу взаємодію в онкологічній гематології;
- розробити законодавчі акти та нормативно-правову базу для трансплантації кісткового мозку із створенням Міжрегіональних центрів;
- створити Міжрегіональні центри діагностики гематологічних захворювань;
- забезпечити постійний перегляд та підготовку доповнення до Закону України “Про донорство крові та її компонентів” стосовно проведення трансплантації стовбурових гемопоетичних клітин.

II. Рекомендувати НАН та НАМН України:

Вважати пріоритетним виконання наукових досліджень із найбільш актуальних проблем онкології на основі принципів доказової медицини:

- проведення фундаментальних досліджень із питань етіології, патогенезу, вивчення молекулярно-генетичних механізмів, відповідальних за ініціацію та прогресування пухлинного росту; визначення нових мішеней протипухлинної терапії, біотехнологічних засобів лікування раку;
- вивчення питань аналітичної епідеміології раку;

- розробку сучасних ефективних, економічно обґрунтованих та загальнодоступних методів скринінгу і діагностики найбільш поширених злоякісних новоутворень та алгоритмів маршруту пацієнта;
- розробку нових та впровадження сучасних методів лікування раку.

III. З'їзд доручає створеній Національній асоціації онкологів України:

- сприяти впровадженню сучасних методів протиракової боротьби в діяльність онкологічної служби України;
- забезпечити достатній рівень інформованості медичної громадськості України з основних питань онкологічної допомоги шляхом організації та проведення з'їздів, симпозіумів, наукових, науково-практичних конференцій та семінарів;
- брати активну участь у розробці та впровадженні стандартів діагностики та лікування раку в онкологічних закладах України;
- брати участь у створенні та виконанні Національної програми боротьби з онкологічними захворюваннями на період 2017–2021 рр.;
- сприяти широкому залученню засобів масової інформації до підвищення онкологічної поінформованості населення з питань профілактики, раннього виявлення раку та висвітлювати успіхи в лікуванні раку;
- сприяти інтеграції онкологічної служби України у світове онкологічне товариство та підтримці міжнародних принципів протиракової боротьби;
- на регулярній основі проводити засідання правління Асоціації з метою контролю виконання означених пунктів;
- провести наступний XIV З'їзд онкологів та радіологів України у 2020 р.